

श्रीराजकोट दरबार श्रीलाखाजीराज साहेबने त्यां

महाराणा श्रीबळदेवजीनां बाइजीलाल कुंवरीनो

जाहोजलालीथी उजवएलो

विवाह विनोद.

काश्मीराधिपति मेजर जनरल सर प्रतापसिंहजीना

युवराज नामदार श्रीहरिसिंहजी साथे लग्न थयां.

રચનાર અને છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

કવિ શીવલાલ પુરશોત્તમભાઈ બ્રહ્મભાટ.

ગોમતીપુર—અમદાવાદ.

સને ૧૯૧૩. પ્રથમાવૃત્તિ પ્રત ૫૦૦.

અમદાવાદ:

ખાડીઆમાં હિતેચ્છુ પ્રેસમાં હરિપ્રસાદ પિતામ્બરદાસ

મહેતાએ છાપ્યો.

કીમત સવા આનો.

श्रीराजकोट दरबार श्रीलाखाजीराज साहेबने त्यां महाराणा श्रीबळदेवजीनां बाइजीलाल कुंवरीनो जाहोजलालीथी थएलो

विवाह विनोद.

जम्मु काश्मीरना महाराजा मेजर जनरल सर प्रतापसिंहजीना युवराज नामदार श्रीहरिसिंहजी साथे थयां.

॥ दुहा ॥

વીવાહ પ્રસંગે વિનવું, ગણપતિ ગરવો દેવ;
આરાધું ઉમિયા પતી, શુદ્ધ મને કરી સેવ. ૧
ડોગ્રા રાજ દુનિયા બિચે, સુર બીર સરદાર;
ઉજ્વળ કીર્તી મેળવી, મહિ મંડળ મોઝાર. ૨
પ્રાક્રમી સર પ્રતાપસિંહ, મેજર જનર્લ મશહુર;
ભરત ભૂમિના ભૂપમાં, બડે દરજ્જે બહાદુર. ૩
દેશ અરૂ વિદેશમાં, મોટું મેળવ્યું માન;
હરીસિંહ યુવરાજ શ્રી, વીર વડા વિદ્વાન. ૪
કુશળ રહો નૃપ કેસરી, કાશમિર મહારાજ;
વિવાહ પ્રસંગે વડી, જસ કીર્તિ વર્યા જહાજ. ૫
દીર્ઘાયુષ્ય રહો દંપતિ, ભોગવો ભોગવિલાસ;
સિરપાવ દીધા સર્વને, ઉર ધરી ઉલ્લાસ. ૬
સલામત રખે શ્રીપતી, કહે કવિ શીવલાલ;
ભડ કાશ્મીરના ભૂપતી, બાહોશ બુદ્ધિવિશાળ. ૭

॥ मनहर छंद ॥

काशमीरकेरा भूप, रुडा रजवट रुप;
अलबेला सुअनुप, म्हाराजा महीपती.
वडा विवाह प्रसंग, उलट सु आणी अंग;
रुडेरो राख्यो सुरंग, म्हान गुणी महमती.
बाहोश बुद्धि विशाल, दाना दीलना दयाल;
प्रजाकेरा प्रतिपाल, उदार्ता कीधी अती.
कहे कवि शिवराज, काशमिर महाराज;
विवेकी सुवर राज, खरा खतरवटी. १

सद्गुणी सदाचारी, धवळ कीरति धारी;
खूब खुशबो पचारी, विवेकी वजीर है.
राज काजे होशियार, सुमान दे सरकार;
महान मर्तबादार, धनंजय धीर है.
विद्द वदन विकासी, सारी वर्या साहबाशी;
प्रजा सुखके उल्लासी, क्षमावंत क्षीर है.
कहे कवि शिवलाल, काशमीरके भूपाल;
बहादुर बुद्धिविशाल, मोती हंदी माल है. २

॥ दुहा ॥

દીર્ઘાયુશી ભોગવો, કાશમીરકે ભૂપ;
ડોથા રાજ દુનિયા બિચે, રજવટી રાજ સ્વરૂપ. ૧
સલામત રખે શ્રીપતી, દંપતિ કેરી જોડ;
વરકન્યાના હે વિભુ, પુરા પાડો કોડ. ૨
રૂડા રાજકોટ રાજમાં, વડા હવા વિખ્યાત;
ભાટ ચારણ ભિક્ષુકને, દીધી સારી દાત.
કાશમીર ભુપ કેશરી, અચળ રહો આબાદ;
લગ્ન પ્રસંગે જેમને, ઘટે ઘણા ધનવાદ.

॥ वरघोडा विशे—सवैया एकत्रीशा (लावणी.) ॥

લખવચા લાખાજીરાજે, લહાવો બહુ મોટો લીધો;
વડે દરબારે વિવાહ આદરી, બાડેજે યશ જગમાં કીધો. ટેક.
આડંબર અતી ઉત્તમ કીધો, મંડપ મોટો મચાવી;
મંગળ લીલા મહોલો મહેલાતે, રજવટ રીતે રચાવી. લખ૦ ૧
આમંત્રણો આદરથી કીધાં, દેશ અને વળી વિદેશે;
જેથી કરી બહુભુપો પધારી, શોભા દીધી સહુ નરેશે. લખ૦ ૨
સરવ રાજા મહારાજાને સામૈયાં સારાં કીધાં;
બાડેજા લાખાજીરાજે, માન મોટે દરબારે દીધાં. લખ૦ ૩
વરરાજા વરઘોડા સાથે, દરબાર ગઢમાં પધારી;
બિરાજ્યા મંડપની માંહે, વિશેષ શોભા વધારી. લખ૦ ૪
મેજર જનલ સર પ્રતાપસિંહજી, હરિસિંહજી અલબેલા;
આવ્યા રીસાલા સાથે, સરદાર અમીરો બહુ ભેળા. લખ૦ ૫

શોભા હવી બહુ સર્ગસકેરી, વિધવિધનાં વાજાં વાજે;
અત્યાડંબર સર પ્રતાપસિંહનો, મઘવાપતી જોઈ મન લાજે લ૦ ૬
જામ રણજીતસિંહ રાજ રૂપાળા, જસવી પધાર્યા જાડેજા;
સર્ગસમાં તે સ્વારી સાથે, મોટે દરજ્જે જેમની માઝા. લખ૦ ૭
ભાવનગરના સર ભાવસિંહજી, ગોહિલ મહારાજા ગુણકારી;
પ્રેમ સહીત પધાર્યા પુરમાં, દાના સાથે લઈ દરબારી. લખ૦ ૮
મહારાણા શ્રીવાંકાનેરના, ઉદાર અમરસિંહજી આવ્યા;
દેસાઈ નાથાભાઈ અચળભાઈ, વજીર વિવેકીને લાવ્યા. લ૦ ૯
ચુડા વિગેરે દરબારો દાના, સરઘસમાં શોભા દેતા;
સર પ્રતાપસિંહજી વગેરે રાજા, સલામી સહુની લેતા. લખ૦ ૧૦
વિશેષે વરરાજા હરિસિંહ, શોભા દેતા સહુથી સારી;
નરેંદ્ર જેવા નવસા નિરખી, હરેક હવું આનંદકારી. લખ૦ ૧૧
ઉભય બાજુએ ઉભેલ પ્રજા, સરઘસને જોવા માટે;
મંગળ લીલા મનોહર કીધી, મહારાજાએ વાટે વાટે. લખ૦ ૧૨
દીપમાન દરવાજા કીધા, રૂડી રચાવી રોશનાઈ;
પ્રજા સૌ પોરસાઈ મનમાં, સ્ત્રી પુરૂષો જાય હરખાઈ. લખ૦ ૧૩
વાજીંત્રો વિધવિધનાં વાજે, ગાજે નોબતો શરણાઈ;
બેન્ડ વાજાં બહુ સૂર વાજે, રાગોની રચના છાઈ. લખ૦ ૧૪
દીર્ઘાયુષ્ય રહો દંપતી કેરૂં, મહાદેવજી મહમાયા;
શીવલાલ કહે શિર નામીને, બન્યા એવા ગુણો ગાયા. લખ૦ ૧૫
લખવસા લાખાજીરાજે, આડંબરમાં હદ વાળી;
સનમાન દીધાં સૌને સારાં, ખુશ હવા ભૂપો ભાળી. ૧૬

मनहरछंद.

લાયક લાખાજીરાજ, બાહોશ અક્કલબાજ;
જસ કીર્તિ વરી જહાજ, દેશ રૂ વિદેશમાં.
મહાન મર્તબાદાર, સુમાન દે સરકાર;
ભર્ત ભૂપો માંહે ભાર, નવાજો નરેસમાં.
મેળવી મુબાર્કબાદી, શોભાવી સરસ ગાદી;
શોભામાન કીધી સાદી, ઉજળા ઉજેસમાં.
કહે કવિ શીવરાજ, સફળ હો સહુ કાજ;
લાખેણા લાખાજીરાજ, અધિપતિ એશમાં. ૧

दोहा.

ક્ષાત્રવટી ધન્ય ખંડમાં, રાજકોટ દરબાર;
લાખાજી લાયક ઘણા, શુરવીર સરદાર. ૧
વિવાહ કીધો વેગથી, રૂડી રજવટ રીત;
દાયજો ભરિયો દિપતો, પૂરણ દાખી પ્રીત. ૨
સોના રૂપાના શોભના, હીરાના અલંકાર;
વસ્ત્રો વડાં વિધવિધનાં, જરીયાની મુલદાર. ૩
સબંરા બહુ સારી કરી, સુદીત હવા મેમાન;
પોશાક બક્ષા પ્રીતથી, મ્હા મ્હોટા મુલવાન. ૪
હય હાથી રથો પાલખિ, ઘણી વસ્તુઓ ગોઠવેલ;
ઘર થાળમાં ઘટે જેટલી, તમામ ત્યાં મુકેલ. ૫
કવિ કોવિદને વળી, દીધા બહુ શિરપાવ;
વિવાહના વિનોદથી, ઝાઝો હવો જમાવ ૬
જાડેજાએ જક્તમાં, કીધી કિરતી ચ્હેલ;

મેમાનોને મોદથી, અતિ દેખાડયું હેત. ૭
જડિલો જેવી વિશ્વમાં, સારી વર્યા સુવાસ;
સુખાકેઆદી મેળવી, અધિક કરી અભ્યાસ. ૮
રાજ કાજના કામમાં, અધિપતી હોંશિયાર;
જાડેજાએ જહાનમાં, દીપાવ્યો દરબાર. ૯
દીર્ઘાયુષ દાના પામજો, કહે કવિ શિવલાલ;
ભડ જાડેજા ભૂપતી, મર્તઆધાર મરાલ. (હંસ) ૮

દુહા.

મ્હારાણા બળદેવજી, ધર્મપુરના રાજાન;
બ્યાહી કુંવરિ જીનકી, ગૌરીસી ગુણવાન. ૧
પ્રતાપિ પ્રતાપસિંહકા, અલબેલા સુતરાજ;
હથેવાળે હરિસિંહજી, બાહા અકલબાજ. ૨
હોંશિયારને અનુમતી, વજીર વસંતરામ;
વીવાહકા વિધાનકે, કિયે સુ ઉજવળ કામ. ૩
દિવાનપદ દિપાવિયું, સારિ વરી સાબાશ;
રાજકાજના કામનો, પરિમલ કર્યો પ્રકાશ. ૪
લાખાજીને લખવસા, ધરે ઘણેરાં માન;
વડેરા આ વિવાહનાં, વડાં કર્યાંજ વિધાન. ૫
જીહોસી ઉદારતા, જગમાં કીધિ જરૂર;
દર્શાવ્યું દુનિયાં બિચે, નામ પ્રમાણે નૂર. ૬
અચળ રખે ઉમિયાપતી, રૂડા રાજકોટ ભૂપ;
જાડેજા રાજ જસવી, નામાંકીત સુરૂપ. ૭
વડેરા આ વિવાહનાં, વડાં હવાંજ વિધાન;

અલ્પ જેથી આલેખ્યું, બ્હાદુર રાખ્યો ધ્યાન. ૮
વિશેષ વળિ કાશ્મિરના, ભડ પધાર્યા ભૂપ;
પરતાપી પ્રતાપસિંહ, વર હરિસિંહ અનૂપ. ૯
અત્યાડંબરથી હવો, વિવેક યુકત વિવાહ;
જાડેજાએ જકતમાં, વડિ વરી વાહ વાહ. ૧૦
જે પ્રસંગ પધારિઆ, મ્હારાજા રાજાન;
મંત્રી મેમાનો સરવ, મતબાદાર મહાન. ૧૧
અલ્પ બિના એથી લખી, કહે કવિ શીવલાલ;
પ્રતાપસિંહ પધારિયા, માનવતા મહિપાલ. ૧૨
અચળ રખે ઉમિયાપતી, પ્રતાપસિંહ પવીત્ર;
કાશ્મીર ભૂપ કેસરી, હરિસિંહજી અદીત. ૧૩

॥ राग धोळ ॥

"નાથ કૈસે ગજકો બંધ છુડાયો." એ રાહ.

સરસ સુરે વાજાં શરણાઇઓ વાજે; (૨)
મનોહર મંડપ મહા રચિયો, લાયક લાખાજીરાજે. ટેક.
બાહોશ બાવા બળદેવજીનાં, બાઇજીલાલ પરણે આજે;
ચોરીમાં ચારૂ શોભી રહ્યાં છે, ઘોર નાદે નગારાં ગાજે. સરસ૦ ૨
પ્રતાપી સર પ્રતાપસિંહજીનો, કુશળ રહો કુળદીવો;
હરિસિંહ યુવરાજ અલબેલા, જુગજુગ પ્રત્યે જીવો. સરસ૦ ૩
મેજર જનરલ મહેર કરીને, પ્રેમ સહિત પધારી;
લાખાજીરાજના મંડપ કેરી, વિશેષ શોભા વધારી. સરસ૦ ૪
રીસાલા સાથે રાજ પધાર્યા, સરદાર અમીરો સાથે;
વાજતે ગાજતે મંડપે આવ્યા, મોટાં માન દીધા નરનાથે. સ૦

વરઘોડા કેરી વડીજ શોભા, છટાદાર ખુબ છાજે;
મેજર જનરલનો મોટો આડંબર, મઘવાપતી જોઇ મન લાજે. સરસ૦
દેશોદેશના ભૂપો પધાર્યા, મંગળ કામને કાજે;
લાયક મોટા લાખાજીરાજને, અતિ મહા મોટે હાકે. સરસ૦ ૭
દબાદાર સુઘાયજો ભરીયો, રૂડા રાજકોટના મહારાજે;
શોભા જોઇ તે સરવ ચીજોની, ભુખ તૃષા ત્યાંથી ભાજે. સરસ ૮
જીહોસી ઉદારતા જગમાં, જાહેર રીતે જણાવી;
વડેરા આ વિવાહ પ્રસંગે, મંગળ લીલા મોટી મચાવી. સરસ. ૯
વડેરા આ વિવાહ વિનોદે, ધરે માન મુબારક બાદી;
લખો વર્ષ લાખાજી રાજની, અચળ તપો આ ગાદી સરસ. ૧૦
ખર્ચ કીધો ખૂબ ખંત ધરીને, હદ વાળીજ અક્કલબાજે;
જસ્વી જાડેજા લાખાજી રાજનું, તેજ તપો તેમના તાજે. સરસ. ૧૧
વિવાહ કીધો વડા ઉત્સાહે, રજવટ રીત રીવાજે;
જય થાઓ જાડેજા રાજનો, નૃપતી સૌને નિવાજે. સરસ. ૧૨
પિતા રામસિંહ રાવજ કેરા, અમોઘ આશીશ વદી શિવરાજે;
વર વધુ આ વિશ્વની માંહે, કુશળતા મેળવો સૌ કાજે. ૧૩
સૌભાગ્ય ઉમા સાવીત્રીનું, કોડ વસા કુંવરીજી પામો;
સુરી સતી રાણીયો જેવી, જસ કીરતિ જગ જામો. સરસ. ૧૪
બળદેવજીના બોજ બરાબર, અવસર ઉત્તમ ઉજવાયો;
રાજી હવું મન રાજકવિનું, જાડેજા રાજનો જસ ગુણ ગવાયો. સ. ૧૫
માન મુબારક બાદી ધરે છે, બોલ્યા અધિપતી એક અવાજે;
લાખ દરજ્જે લાખાજી રાજને, બક્ષુ માન સુરાજ સમાજે. સરસ. ૧૬
હરજીવનદાસ ભવાનભાઇ, કોટક ચીફ કારભારી;
તેમને માન ધરે ઘણે દરજ્જે, વિવાહની શોભા વધારી. સરસ.

દુહા.—તારિખ સાતમિ મે તણું, લાયક હવુ લગન;
રૈયત રાજા સરવકો, મનમાં હવા મગન. ૧

॥ दुहा ॥

બળદેવજી બાહોશના, માતુશ્રી મતંગાદાજ,
વડા વિવાહ વિનોદથી, હર્ષિત હતાં અપાર. ૧

કુંવરી કેરાં આતનો, મોહ નહિ જ મન માંય;
કુંવરીના વિવાહનો, હર્ષ ઉર ઉભરાય. ૨

ઘર છે તો ખાલું કરી, દેવું તેમને જ માન;
વિવાહ આ કીધા વડા, મ્હારાણાની સમાન. ૩

નથી નથી નૃપ આ સમે, બળદેવજી બ્હાદુર;
હાથે હાથી લખ પસા, ઉદારતા ભરપૂર. ૪